

MEDICINALBERETNING

FOR

THISTED AMTSLÆGEKREDS

1944

*

VED AMTSLÆGE L. FOLKE

THISTED AMTS TIDENDES
BOGTRYKKERI
1945

Lægerne erindres om:

Blanketter til Dødsattester, Ugelister o. l. Anmeldelser, Desinfektion, Rekvision af Vat m. v. kan rekvireres hos Embedslægerne.

Tilfælde af Tyfus og Paratyfus B, — - Meningitis cerebrospin. <i>epid.</i> — - Poliomyelitis ant. acuta — - Encefalitis epidemica — - Vaccinationskomplikationer fra Nervesystemets Side	} <i>Anmeldes paa gul Blanket baade til Sundhedsstyrelsen og til Embedslægen.</i>
Tilfælde af Difteri og Scarlatina — - Malaria artificialis — - Weils Sygdom (Leptospiroser)	} <i>Anmeldes paa gul Blanket til Embedslægen.</i>
Tilfælde af Miltbrand hos Mennesker — - Mund- og Klovsyge hos Men- nesker — - Myalgia epidemica	} <i>Anmeldes ved Paategning om Patientens Navn og Adresse paa Ugelisten.</i>

De paa gul Blanket særligt anmeldte Sygdomme skal ogsaa opføres paa Ugelisten, der for *hver* Uge skal indsendes senest Mandag, og det vil være formaalstjenligt i disse Tilfælde (saaledes altid ved difteri og scarlatina) at anføre Patientens Navn og Bopæl i Rubrikken „Anmærkning“. Endvidere erindres om, at der ved Anmeldelse af *Syphilis* skal anføres i den særlige Rubrik paa Ugelisten: Køn, Fødselsdato, Forbogsstav i Efternavn samt Journalnummer.

Tilfælde af Tuberkulosis pulmonum et laryngis skal anmeldes paa de dertil udarbejdede, *nye* Blanketter; ældre Blanketter bedes tilintetgjort.

Alle Dødsfald af Tuberkulose (Lunge-, Kirtel-, Knogle-, Meningeal-, Peritoneal-, Miliærtuberkulose) skal anmeldes paa de dertil beregnede, blaa Blanketter.

For Anmeldelser forsynet med *Postbesørges ufrankeret* betales Porto en af Embedslægen ved Modtagelsen, i modsat Fald beregner Postvæsenet Strafporto. Flere Forsendelser kan sendes samlet i eet Omslag.

For Dødsattesternes Vedkommende erindres om, at afdødes *ægteskabelige Stilling* altid skal anføres, og at under *Stilling og Næringsvej* Betegnelser som „Invalidereentyder“, „Aldersrententyder“, „Rentier“ o. l. bør suppleres med Oplysning om afdødes tidligere Erhverv.

Kommunalbestyrelserne erindres om:

at det paahviler Embedslægerne at yde Bistand i alle Spørgsmaal af sundhedsmæssig Natur; herunder ogsaa Bestemmelserne i de sociale Love, forsaavidt disse angaar den offentlige Sundhedspleje.

Sundhedskommissionerne erindres om:

Pligten til at give Embedslægen og Politimesteren Underretning om Tid og Sted for Afholdelse af Kommissionsmøde, i Forbindelse med Oplysning om Dagsorden.

Thisted Amtslægekreds

bestaar af Thisted Amt med Undtagelse af Thyborøn, der hører til Ringkøbing Amtslægekreds.

Thisted Amtslægekreds har et Areal paa 23515 ha. Dens Kystlinie er 534 km.

Ved Folketællingen den 5. Novbr. 1940 var Amtslægekredsens Folketal 84513.

Den er delt i to Lægekredse:

Thisted Lægekreds (Amtslæge L. Folke, Skovgade 20, Thisted, træffes Kl. 12½—14½, Tlf. 78) bestaaende af Thisted Købstad og 38 Sognekommuner (64 Sogne) med et Folketal paa 58141, og

Morsø Lægekreds (Kredslæge A. Stigaard, Havnegade 4, Nykøbing, træffes Kl. 12½—14, Tlf. 180) bestaaende af Nykøbing Købstad og 14 Sognekommuner (31 Sogne) med et Folketal paa 26170.

Tabel I.

Folkemængden samt Antallet af fødte og døde i 1944

	Folke- mængde 1)	Levendefødte				Dødfødte 2)				Døde 2)				Fødsels- overskud 2)	
		M.	Kv.	Sum	‰ af Folket.	M.	Kv.	Sum	‰ af fødte	M.	Kv.	Sum	‰ af Folket.	Antal	‰ af Folket.
Thisted Købstad . . .	9554	133	138	271	28,6	8	7	15	5,5	78	73	151	15,8	120	12,8
Nykøbing M. Købstad	8767	121	118	239	27,3	6	3	9	3,8	75	78	153	17,5	86	9,8
Købstæderne ialt . . .	18321	254	256	510	27,9	14	10	24	4,7	153	151	304	16,6	206	11,3
Thisted Landkreds . .	50669	649	598	1247	24,6	10	8	18	1,5	214	225	439	8,6	808	16,0
Morsø Landkreds . . .	18082	222	216	438	24,2	1	2	3	0,7	59	55	114	6,3	324	17,9
Landkredsene ialt . .	68751	871	814	1685	24,5	11	10	21	1,3	273	280	553	8,0	1132	16,5
Amtslægekredsen . .	87072	1125	1070	2195	25,2	25	20	45	2,1	426	431	857	9,8	1338	15,4

1) Folkeregistertal pr. 30/6 1944.

2) Ej korrigeret efter Hjemsted, jvnfr. Teksten paa næste Side og Tabel V over Dødsarsagerne.

Antallet af levendefødte viser atter iaar en betydelig Stigning sammenlignet med tidligere Aar, — jvnfr. Tabel II.

Antallet af døde er omtrent som sædvanligt. Som anført i Tabel V over Dødsårsagerne, hvor ogsaa de udenfor Thisted Amt døde, der var hjemmehørende i Amtet, er medregnede, er Antallet ialt 883 (1943: 845).

Antallet af dødfødte ligger som sædvanligt ved ca. 2 % af Fødslernes Antal.

Folkemængden er steget noget, baade i Købstæderne og paa Landet.

Fødselsoverskuddet steg igen iaar betydeligt og var større end i en lang Aarrække, — se Tabel II.

Tabel II.

Levendefødte og Fødselsoverskud i Forhold til Folketallet.

	Levendefødte pr. 1000 Indbyggere i Amtslægekredsen	Fødselsoverskud pr. 1000 Indbyggere i Amtslægekredsen	Fødselsoverskud pr. 1000 Indbyggere i hele Landet
1930—34 incl.	19,9	9,2	7,1
1935—39 incl.	19,2	8,7	7,2
1940	19,6	10,2	7,9
1941	20,3	9,2	8,2
1942	22,5	11,9	10,8
1943	22,0	12,5	11,8
1944	25,2	15,4	

Ifølge *Jordemoderprotokollerne* har Amtets Jordemødre i 1944 assisteret ved 2262 Fødsler. Af disse var:

- 34 Tvillingefødsler. Der har altsaa været:
- 2228 Fødende.
- 2184 Fødsler var rettidige, og
- 78 Fødsler var for tidlige.
- 2158 Børn fødtes i Ægteskab, og
- 104 Børn fødtes udenfor Ægteskab. Antallet af Fødsler udenfor

Ægteskab udgjorde 4,6 % af samtlige Fødsler og laa dermed væsentligt højere end de foregaande Aar (1943: 3,7 %, 1942: 3,5 %, 1941: 3,9 %, 1940: 3,1 %, 1939: 3,5 %, 1938: 3,2 %).

- 2117 Fødsler fuldendtes ved Naturen.
 23 Gange foretoges Tangforløsning.
 28 Gange foretoges Fremtrækning og
 13 Gange foretoges Vending.
 6 Gange fuldendtes Fødselen ved skarpe Instrumenter.
 9 Gange foretoges Udtagning af Moderkagen.
 415 Gange anvendtes vefremkaldende Stoffer.
 2213 af de fødte Børn levede.
 34 Børn døde ved naturlig Fødsel og
 15 Børn døde efter Fødsel, hvor der anvendtes Kunsthjælp.
 996 Gange anvendtes Bedøvelse (1943: 505 Gange, 1942: 387
 Gange, 1941: 296 Gange, 1940: 277 Gange, 1939: 222, 1938: 185
 Gange, 1937: 180 Gange, 1936: 155 Gange).

Antallet af Fødsler, hvorved Bedøvelse anvendes, er i de sidste 7 Aar steget meget betydeligt: fra 11 % til 44 %.

Oversigt over Dødsfaldene.

(Dødfødte ikke medregnede)

Af de i Købstæderne hjemmehørende Personer døde i 1944: 205, af de i Landkommunerne hjemmehørende: 678, ialt 883 døde, — jvf. Tabel V.

Saaledes *beregnet efter Hjemsted* bliver Dødeligheden 10,1 ‰ i hele Amtet, fordelt med 9,9 ‰ i Landkommunerne og 11,2 ‰ i Købstæderne; for hele Landet genfindes en tilsvarende højere Dødelighed i Byerne end paa Landet, hvilket hovedsagelig skyldes, at mange Mennesker flytter fra Landet til Byerne, naar de bliver gamle.

Tabel III.

Dødsfaldenes Fordeling efter Aldersklasse og Køn
(efter Hjemsted)

	0—1	1—4	5—14	15—64 Aar		Over 65 Aar		Ialt
	Aar	Aar	Aar	Mænd	Kvinder	Mænd	Kvinder	
Købstæderne	26	4	4	24	33	60	54	205
Landkommunerne	89	10	11	95	93	176	204	678
Amtslægekredsen	115	14	15	119	126	236	258	883

Tabel IV.

Spædbørnsdødeligheden.

I Alderen under 1 Aar døde pr. 100 levendefødte:

	1944	1943	1942	1941	1940
Købstæderne	5,1	6,0 (4,1)	4,4 (4,2)	3,5 (4,7)	4,2 (4,5)
Landkommunerne ..	5,3	5,0 (4,9)	4,8 (5,2)	6,5 (6,3)	8,4 (6,6)
Amtslægekredsen ...	5,2	5,2 (4,5)	4,7 (4,7)	5,8 (5,5)	7,7 (5,8)

I Tabel IV ses Tallene for Spædbørnsdødeligheden i de sidste 5 Aar; de tilsvarende Tal for hele Landet er for tidligere Aar vedføjet i Paranteser. Som det ses har Spædbørnsdødeligheden her i Amtet gennemgaaende ligget lidt højere end i Landet som Helhed.

Det maa derfor anses for meget ønskeligt at faa ansat *Sundhedsplejersker* her i Amtet ligesom i andre Dele af Landet, hvor der ved Udgangen af 1943 ialt fandtes 161 Sundhedsplejersker. Det første Skridt hertil er nu gjort, idet der fra 1. September er ansat en Sundhedsplejerske i Thisted Købstad og Thisted Landsogn; hun har ved 1009 Besøg tilset 167 Spædbørn og er blevet særdeles vel modtaget, idet alle de nyfødtes Hjem har ønsket at modtage Sundhedsplejerskens Besøg. Disse foregaar som Regel 15 Gange i Løbet af Barnets første Leveaar og særlig hyppigt i de første Maaneder, hvor Sundhedsplejerskens praktiske Hjælp og Vejledning med Hensyn til Spædbørnenes bedst mulige Ernæring og Pleje er af stor Betydning.

Af samtlige i Landsognene udstedte 553 Dødsattester udstedtes de 17 af *Ligsynsmænd* = 3,1 % eller kun en Femtedel af Tallet for 1937. Thisted Amt ligger dog med Hensyn til Ligsynsmandsdøds-

Tabel V.

Dødsårsagerne i Aaret 1944

i Thisted Amtslægekreds

	Thisted Købstad	Ny- købing Købstad	Thisted Landkr.	Morsø Landkr.	Ialt
1. Misdannelser og Spædbørnssygdomme	9	5	32	12	58
2. Alderdomssvaghed	8	12	37	15	72
3. Tyfoid Feber	"	"	"	"	"
4. Paratyfus	"	"	"	"	"
5. Epidemisk Hjerne- og Rygmarvsbetændelse	1	1	2	"	4
6. Skarlagensfeber	"	1	1	3	5
7. Kighoste	"	1	3	"	4
8. Difteri	"	"	1	1	2
9. Dysenteri	"	"	"	"	"
10. Influenza	2	"	4	1	7
11. Mæslinger	"	"	1	"	1
12. Børnelammelse	1	1	1	3	6
13. Epidemisk Encefalitis	"	"	2	"	2
14. Lungetuberkulose	4	"	13	3	20
15. Anden Tuberkulose	"	1	4	3	8
16. Syfilis	1	"	1	"	2
17. Andre Infektionssygdomme	1	"	29	2	32
18. Kræft	18	19	45	31	113
19. Andre Svulster	1	"	3	3	7
20. Sygdomme i Blodet og Stofskiftesygdomme	6	4	19	8	37
21. Sygdomme i Nervesystem	8	7	38	7	60
22. Hjertesygdomme	13	20	83	18	134
23. Andre Kredsløbssygdomme	5	5	44	13	67
24. Katarrhalsk Lundebetændelse	9	2	29	12	52
25. Krupøs Lungebetændelse	"	1	3	1	5
26. Andre Sygdomme i Aandedrætsorganer	3	"	13	10	26
27. Sygdomme i Fordøjelsesorganer (incl. Kolerine) ..	4	4	24	11	43
28. Sygdomme i Urin- og Kønsorganer	6	5	24	8	43
29. Barselsfeber	"	"	"	"	"
30. Andre Sygd. v. Svangerskab, Fødsel og Barselseng	"	1	1	2	4
31. Sygdomme i ydre Organer	"	2	4	1	7
32. Kronisk Alkoholisme	"	"	1	"	1
33. Andre kroniske Forgiftninger	"	"	"	"	"
34. Ulykkestilfælde, Mord og Drab	4	4	27	5	40
35. Selvmord	"	2	1	3	6
36. Ukendt Dødsårsag	1	2	12	"	15
Tilsammen ..	105	100	502	176	883

Tuberkulose.

Som det ses af Tabel V over Dødsårsagerne er der i 1944 blandt hjemmehørende i Thisted Amtslægekreds død 20 Personer af Lungetuberkulose og 8 Personer af anden Tuberkulose. Beregnet pr. 10.000 Indbyggere har *Tuberkulosedødeligheden* været 3,2. Som det ses af nedenstaaende Oversigt (Tabel VI) var Tuberkulosedødeligheden i 1944 lavere end i de nærmest foregaaende Aar.

Tabel VI.

I 1944 døde pr. 10.000 Indbyggere	3,2	af Tuberkulose.
I 1943	4,5	” ”
I 1942	4,5	” ”
I 1941	4,3	” ”
I 1940	2,5	” ”
I 1939	3,1	” ”
I 1938	3,3	” ”
I 1937	3,9	” ”
I 1936	5,4	” ”

Tabel VII.

Nye Tuberkulosetilfælde.

	Indberetninger om nye Tilfælde af Lungetuberkulose			Dødsanmeldelser om ikke tidligere indberettede Tilfælde af Tuberkulose		
	Mænd	Kvinder	Ialt	Mænd	Kvinder	Ialt
Thisted Købstad	1	3	4	0	2	2
Nykøbing —	2	5	7	0	0	0
Købstæderne ialt	3	8	11	0	2	2
Thisted Landkreds	10	10	20	3	2	5
Morsø —	2	4	6	0	0	0
Landkredsene ialt	12	14	26	3	2	5
Amtslægekredsen	15	22	37	3	4	7

Ialt foreligger saaledes for 1944 Indberetning om 44 Tuberkulosestilfælde: 18 Mænd og 26 Kvinder. Antallet ligger lavere end i de øvrige Krigsaar, men noget højere end de sidste Aar før Kri-gen, jvnfr. Tabel VIII.

Tabel VIII.

I 1944 indberettedes	44	nye Tuberkulosestilfælde.
I 1943	53	” ”
I 1942	53	” ”
I 1941	67	” ”
I 1940	55	” ”
I 1939	40	” ”
I 1938	33	” ”

Angaaende Tuberkulosestationernes Virksomhed henvises til Omtalen Side 24. Den er forøget ganske betydeligt, efter at de siden 1943 har disponeret over egen Røntgeninstallation. Tuberkulosebekæmpelsen vil dog først kunne blive helt effektiv, naar Stationernes Virksomhed knyttes sammen med Adgang til omgaaende Indlæggelse af smittefarlige Patienter paa et Tuberkulosehospital. Forhandling er af Amtets Sygehusudvalg optaget med Krabbesholm Sanatorium med dette Formaal.

Skematisk Sygeliste for Aaret 1944 for Bykommunerne i Thisted Amtslæggekreds.

Tabel IX. Folkemængden var ved sidste Folketælling i Aaret 1940: 16,199 (i Beretningsaaret (pr. 30/6) 18,321).

	Januar	Februar	Marts	April	Maj	Juni	Juli	August	September	Oktober	November	December	Hele Aaret	De syges Alder				Fortsatte Aars Sum											
														15-64															
														Under 1 Aar	1-4 Aar	5-14 Aar	M.		K.	65 Aar og derover	M.	K.							
1. Tyfus		1							1	1			3																8
2. Paratyfus		1	1				3	3	3	2			10							3	1								12
3. Smits. Hjerne-Rygmarvsbet.							1	18	3				24							4	4								24
4. Børnelammelse (m. Lammelser								9	3				13							4	2								13
5. Australsk Sovesyge									1				4																1
6. Blodgang									1				4																4
7. Malaria									1				4																4
8. Difteri		1	1		2				2				8																6
9. Skarlagenfeber	22	5	21	15	20	8	13	12	33	20	8	5	182																119
10. Barselsfeber																													2
11. Blæreduslet hos nyfødte																													2
12. Stivkrampe hos nyfødte																													2
13. Mæslinger	1	2	1	14	170	127	16	1					330							22	142	160							330
14. Røde Hunde	4	2	2	5	6	3		1					24							24	9	11							24
15. Skaalkopper	3	1	6	5	5	11	14	2	3	1	5	18	72							3	34	34							72
16. Kighoste	10	20	13	33	42	31	26	24	6	16	21	15	257							22	126	100							257
17. Faaresyge	1	1	1					2					7							3	2	2							7
18. Influenza	154	177	132	47	53	3	68	65	57	43	36	26	911							31	102	212	264	260					911
19. Halsbetændelse	113	54	83	62	81	58	65	85	82	83	64	62	892							9	146	258	240	233					892
20. Bronchitis	53	74	80	38	52	45	19	17	24	35	49	29	515							46	93	93	97	130					515
21. Katarrhalsk Lungebetændelse	24	13	12	13	18	16	8	6	6	5	9	14	144							37	48	12	12	12					144
22. Krupøs Lungebetændelse	6	2	6	1	10	4	1	2					39							2	2	9	12	13					39
23. Kolerine	19	12	17	3	11	17	37	77	105	106	20	10	434							42	87	99	94	99					434
24. Smitsom Gulsot	3	16	11	6	3		2	6	8	10	4	2	71								5	18	26	19					71
25. Gigtfeber	1		1		1	3		1		1	3	1	12										3	6					12
26. Rosen			1		1		1	2	4		4	1	14									1	2	11					14
Sum	415	380	388	244	477	380	277	331	340	323	225	189	3969	222	829	1102	805	872	70	69	3969	3262							
27. Gonorrhoe	15	9	11	11	12	7	11	15	9	9	7	12	128																128
28. Venerisk Saar		6	2	2	2	4	1	4	4		1	2	32																32
29. Syphilis	4																												
30. Medfødt Syphilis																													
31. Lymphogranulom																													
32. Delirium																													
33. Fnat	46	40	26	28	32	27	18	9	27	37	41	57	388	2	32	62	170	121	1										388

Skematisk Sygeliste for Aaret 1944 for Landkommunerne i Thisted Amtslægekreds.

Tabel X. Folkemængden var ved sidste Folketælling i Aaret 1940: 68,314 (i Beretningsaaret (pr. ^{30/6}) 68,751).

	Folkemængden ved sidste Folketælling i Aaret 1940: 68,314 (i Beretningsaaret (pr. ^{30/6}) 68,751).																									
	Januar	Februar	Marts	April	Maj	Juni	Juli	August	September	Oktober	November	December	Hele Aaret	De syges Alder					I alt	Forrige Aars Sum						
														Under 1 Aar	1-4 Aar	5-14 Aar	15-64 Aar	65 Aar og derover								
1. Tyfus	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	2	"	"	"	"	"	"	"	"	"	2	"	"
2. Paratyfus.....	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	11	"	"	"	"	"	"	"	"	"	11	"	21
3. Smitis. Hjerne-Rygmarvsbet. } } m. Lammelser	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	64	"	"	"	"	"	"	"	"	"	64	"	"
4. Børnelammelse {u. —	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	36	"	"	"	"	"	"	"	"	"	36	"	"
5. Australisk Sovesyge	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	5	"	"	"	"	"	"	"	"	"	5	"	"
6. Blodgang	"	2	"	"	"	"	"	"	"	1	"	"	"	3	"	"	"	"	"	"	"	"	"	3	"	"
7. Malaria	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	1	"	"	"	"	"	"	"	"	"	1	"	"
8. Difteri	2	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	2	"	"	"	"	"	"	"	"	"	2	"	5
9. Skarlagenstfeber	35	52	32	47	33	50	32	31	55	49	39	32	487	7	76	229	60	113	1	1	1	1	487	310	5	
10. Barsel-feber	"	4	"	"	"	3	"	"	"	"	1	1	10	7	"	"	"	"	"	"	"	"	"	10	4	1
11. Blærendstet hos nyfødte	"	2	"	"	"	3	"	"	"	1	1	1	10	5	"	"	"	"	"	"	"	"	"	10	6	1
12. Stivkrampe hos nyfødte	"	"	"	"	"	4	"	"	"	"	1	1	7	5	1	1	"	"	"	"	"	"	"	7	1	7
13. Mæslinger	"	"	1	"	"	4	53	23	7	12	57	51	401	9	122	208	35	27	"	"	"	"	"	401	135	1
14. Røde Hunde	7	17	41	7	10	14	8	5	4	7	5	8	120	7	38	55	7	13	"	"	"	"	"	120	19	"
15. Skaalkopper	17	17	3	5	14	42	4	6	9	6	19	20	200	12	78	97	7	6	"	"	"	"	"	200	114	"
16. Kighoste	23	41	56	48	86	51	50	109	59	51	69	64	707	88	304	309	3	3	"	"	"	"	"	707	593	"
17. Faarsyge	2	1	3	3	3	3	3	6	2	5	3	3	6	3	3	1	2	2	"	"	"	"	"	6	334	"
18. Influenza	400	634	388	218	133	129	82	157	142	138	104	107	2632	44	227	480	907	852	61	61	61	61	2632	1349	6	
19. Halsetændelse	226	297	171	156	141	150	101	258	230	208	159	199	2196	39	276	524	675	667	9	9	9	9	2196	1604	6	
20. Bronchitis	347	387	356	268	215	268	108	117	183	172	198	270	2889	422	524	380	603	596	171	193	193	193	2889	2219	193	
21. Katarrhalsk Lungebetændelse	153	125	92	95	90	67	29	25	21	33	29	45	804	186	238	99	95	80	52	54	54	54	804	658	54	
22. Krupps Lungebetændelse	23	6	16	11	18	12	10	4	4	4	6	4	115	1	9	22	52	23	5	5	5	5	115	119	3	
23. Kolertne	48	42	38	53	50	61	39	282	285	210	63	54	1228	130	253	231	281	278	25	27	27	27	1228	1466	27	
24. Smitson Gulstot	45	83	61	70	43	38	32	51	58	100	56	91	728	7	39	306	307	159	6	6	6	6	728	468	6	
25. Gigtfeber	10	18	9	8	7	11	5	2	5	11	10	13	106	14	14	8	28	82	5	5	5	5	106	90	5	
26. Rosen	7	9	9	7	4	11	11	11	17	21	15	17	131	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	131	99	"
27. Hikke-syge	"	"	1	"	"	"	1	"	"	"	"	"	"	"	"	7	"	"	"	"	"	"	"	1	1	1
28. Kalvekastningsfeber	1	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	2	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	2	4	4
Sum	1347	1637	1275	1000	908	1073	562	1141	1115	1031	831	976	12896	976	2210	2990	3045	2989	335	351	351	351	12896	9617	118	60
29. Gonorrhoe	12	5	9	11	6	12	6	15	15	5	8	14	118	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	118	60	60
30. Venertisk Saar	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	23	5
31. Syphilis	3	4	4	4	"	"	"	1	"	1	4	2	23	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	23	1	1
32. Medfødt Syphilis	"	1	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	1	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	1	"	"
33. Lymphogranulom	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"
34. Delirium	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"
35. Frat	74	147	108	84	69	71	67	86	135	162	147	200	1350	4	122	343	483	395	1	"	"	"	"	1350	801	2

Infektionssygdomme.

Det samlede Antal af de paa Ugelisterne anmeldte Tilfælde af Infektionssygdomme ligger, som det ses af nedenstaaende Tabeller, betydeligt højere end i en Aarække.

	1944	1943	1942	1941	1940	1939
I Købstæderne anmeldtes	3969	3262	3300	3631	2396	2418
I Landkredsene —	12896	9617	9384	11266	7252	7101
I Amtslægekredsen anmeldtes	16865	12879	12684	14897	9648	9210

Den relative Sygelighed (Forholdet mellem Antallet af anmeldte Sygdomstilfælde og Folketallet) har været:

	1944	1943	1942	1941	1940	1939
I Købstæderne	21,7 %	18,1 %	19,5 %	22,5 %	14,8 %	13,9 %
I Landkredsene ...	18,8 %	14,3 %	13,9 %	16,4 %	10,6 %	10,4 %
I Amtslægekredsen	19,4 %	15,1 %	15,0 %	17,5 %	11,4 %	10,9 %

Aarets store Sygelighed skyldes hovedsagelig den hyppige Forekomst af Halsbetændelse, Influenza og Bronchitis. Endvidere forekom Mæslinger og Skarlagensfeber ret udbredt og Børnelammelse i epidemisk Optræden. Idet der henvises til de skematiske Sygelister kan følgende bemærkes om de forskellige Infektionssygdomme:

Tyfus (febris typhoidea): Efter den store Tyfusepidemi i Nykøbing i 1917—18 optræder ret hyppigt Tyfustilfælde i Byen: i 1941 7 Tilfælde, i 1942 5 Tilfælde og i 1943 8 Tilfælde; i 1944 forekom ingen Tyfustilfælde i Nykøbing eller andetsteds i Amtet. Derimod fandtes en Tyfusbacilbærer, saaledes at nu ialt 4 saadanne er under Kontrol.

Paratyfus (febris paratyphoidea B): 5 spredte Tilfælde (0), hvoraf den ene Patient endnu ved Aarets Udgang var Bacilbærer-observand. Der findes i Nykøbing 1 Paratyfusbacilbærer.

Smitsom Hjerne- og Rygmarvsbetændelse (meningitis cerebrospinalis epidemica): forekom som i Fjor med en Del spredte Tilfælde, ialt 21 (33) med 4 Dødsfald.

Børnelammelse (poliomyelitis anterior acuta), der ikke forekom i 1943, optraadte i Aar som Epidemi baade i Thy og paa Mors. Ialt anmeldtes 137 Tilfælde, deraf de fleste med Lammelser og 6 med dødelig Udgang. Over Halvdelen af de angrebne var voksne, en enkelt Patient endog 65 Aar. Epidemien nødvendiggjorde i Forbindelse med talrige Tilfælde af Skarlagensfeber samtidig, at man i Nykøbing tog et Døckersk Telt og Lokaler i Frelsens Hærs Bygning i Brug som Reservelazaretter.

Australsk Sovesyge (encefalitis epidemica acuta): 2 Tilfælde (0).

Bloldgang (dysenteria og paradysenteria): paavistes kun i 9 Tilfælde (16), men forekom utvivlsomt hyppigere som Aarsag til den ogsaa i Aar ret udbredte Kolerine.

Malaria (Malaria): Ingen Tilfælde (0).

Difteri (diphtheria) forekom med 14 Tilfælde (11), hvoraf 2 førte til Døden. Det var ganske overvejende voksne, som ikke var vaccinerede mod Sygdommen, der angrebes. Angaaende Difterivaccinationen henvises iøvrigt til Side 23.

Skarlagensfeber (scarlatina), der har været i stadig Stigning i de senere Aar, naaede i 1944 de hidtil højeste Tal med 669 Tilfælde (474) og 5 Dødsfald. Flertallet af Tilfældene optraadte paa Mors som Udløbere af Epidemien i 1943. Nogle Skoler lukkedes for en Tid p. Gr. af Sygdommen.

Barselfeber (febris puerperalis): 4 Tilfælde (1).

Blæreudslet hos nyfødte (pemfigus neonatorum): 12 Tilfælde (8).

Stivkrampe hos nyfødte (tetanus neonatorum): 7 Tilfælde (1).

Mæslinger (morbilli) optraadte med mindre Epidemier i Thisted Lægekreds, ialt 731 Tilfælde (149). Der var et Dødsfald.

Røde Hunde (rubeolæ) anmeldtes med spredte Tilfælde, ialt 148 (33).

Skaalkopper (varicellæ) forekom ogsaa kun spredt.

Kighoste (*tussis convulsiva*) optraadte ret hyppigt, med 963 Tilfælde (895) og 4 Dødsfald.

Faaresyge (parotitis epidemica) var meget sjælden.

Influenza (influenza) forekom hyppigt i Aarets første Maaneder, senere aftagende. Ialt anmeldtes 3543 Tilfælde (2165) og 7 Dødsfald.

Halsbetændelse (angina tonsillaris) optraadte ligeledes hyppigt og anmeldtes i 3088 Tilfælde (2410), jævnt fordelt over hele Aaret.

Bronchitis (tracheo-bronchitis) forekommer stadig hyppigt, iaar med 3404 Tilfælde (2638).

Katarrhalsk Lungebetændelse (bronchopneumonia og bronchitis capillaris) forekom med 948 Tilfælde relativt hyppigt (771); siden Indførelsen af Sulfonamider til Behandling af Lungebetændelse har Dødeligheden, der i 1937 var 13,9 %, været stærkt faldende til 5,5 % i Aar. Ogsaa set i Forhold til Befolkningstallene er Dødeligheden faldet. - Af Aarets 948 Tilfælde optraadte de $\frac{2}{3}$ (620) hos Smaa børn under 5 Aar; Dødeligheden var i Aar ikke højere end for de voksne Vedkommende.

Krupøs Lungebetændelse (pneumonia crouposa) optraadte ogsaa iaar hyppigt, med ialt 154 Tilfælde (162) og 5 Dødsfald. Dødeligheden er ogsaa for denne Sygdoms Vedkommende stærkt faldende efter Sulfonamidernes Indførelse.

Kolerine (gastroenteritis acuta infektiosa):

I Aaret 1944	anmeldtes	1659	Tilf.,	deraf	172	hos	Børn	under	1	Aar
” ”	1943	”	2152	”	”	283	”	”	”	”
” ”	1942	”	1150	”	”	165	”	”	”	”
” ”	1941	”	2685	”	”	238	”	”	”	”
” ”	1940	”	728	”	”	115	”	”	”	”
” ”	1939	”	751	”	”	140	”	”	”	”
” ”	1938	”	839	”	”	212	”	”	”	”

Som det ses, har Kolerine været meget udbredt i de senere Aar, et af de mange Tegn paa, at Hygiejnen i disse Aar har været mindre god end i Aarene før Krigen.

Smitsom Gulsot (hepatitis epidemica acuta), der i Aarene før Krigen kun anmeldtes med en Snes Tilfælde aarligt, steg i 1942 til 182 og i 1943 til 539 Tilfælde; i Aar anmeldtes 799 Tilfælde af Sygdommen, der forekom jævnt fordelt over hele Aaret og forløb overvejende mildt.

Gigtfeber (febris rheumatica) viser ligesom ifjor en mindre Stigning til ialt 118 Tilfælde (102).

Kalvekastningsfeber (febris undulans) optraadte med 2 Tilfælde.

Andre overførte Dyresygdomme: et Tilfælde af den Weilske Syge forekom i Thisted. Ringorm (trichofytia) ses hyppigt.

Forgiftninger forekom relativt sjældent.

Sygeligheden af Tuberkulose er omtalt under Afsnittet Tuberkulose, Side 9.

Kønssygdommene frembød atter i Aar en foruroligende Stigning. Af nedenstaaende Skema vil det ses, at Tallene i denne Landsdel for Gonorrhøens Vedkommende nu er ca. 10 og for Syfilis' Vedkommende henved 20 Gange saa høje som i de første Krigsaar. Aarsagen hertil er naturligvis Invasionen af Soldater og løse Arbejdere fra andre Landsdele, men store Dele af Egnens Ungdom har ikke undgaaet Smitte med Kønssygdom.

Kønssygdommenes Stigning i Aarene 1939—44.

	1944	1943	1942	1941	1940	1939
Gonorrhøe	246	160	73	31	14	30
Syfilis	55	25	4	3	4	3

Fnat (scabies) optræder ligeledes overordentlig hyppigt og anmeldtes i Aar med 1738 Tilfælde (1091).

De hygiejniske Forhold.

A. Købstæderne.

Sundhedskommissionernes Virksomhed.

Sundhedsvedtægten for *Thisted* Købstad er stadfæstet 22. Nov. 1919 med Ændringer af 7. Marts 1927. Regulativet for Kødkontrol er stadfæstet 21. April 1934 med Ændring af 14. Okt. 1938. Sundhedskommissionen har holdt 6 Møder og har behandlet en Række Sager ved Cirkulation mellem Medlemmerne. Der er behandlet følgende Sager:

5 Sager	angaaende	Overbebyggelse.
2	„	„ Godkendelse af Beværtningslokaler.
2	„	„ Kontrol med Varmebehandling af Mælk.
1 Sag	„	„ Godkendelse af Børnemælksleverandør.
1	„	„ Udvidelse af Kirkegaard.
1	„	„ Garage m. Gengasbil i en Beboelsesejend.
4 Sager	„	„ Heste- og Svinestalde.
53	„	„ Godkendelse af W. C.-Installationer.

Sundhedsvedtægten for *Nykøbing M.* er stadfæstet 2. Juli 1927. Regulativet for Kødkontrol er stadfæstet 28. Jan. 1939. Sundhedskommissionen har afholdt 3 Møder og behandlet følgende Sager:

1 Sag	angaaende	Overbebyggelse.
3 Sager	„	„ Ombygning af Beværtningslokaler og et Biografteater.
1 Sag	„	„ de sanitære Forhold i et Beboelseshus.
1	„	„ Godkendelse af en Iskagebod.
1	„	„ Kontrol med Lavpasteuriseringsapparat.
1	„	„ Afkøling af Mælk paa Produktionsstedet.
1	„	„ Anbringelse af Latrin i Skarnkasser.
1	„	„ uheldigt placeret Mødding.

Drikkevandsforsyningen.

I *Thisted* er Hovedvandleedningens Længde ved Aarets Udgang uforandret som sidste Aar 26091 m. Stikledningernes Længde var 8387 m (Tilvækst 294 m).

Totalt Vandforbrug var i 1944: 882.344 m³.

Industrielt Vandforbrug var i 1944: 195.845 m³.

Vandforbrug pr. Individ pr. Døgn (fraregnet industrielt Forbrug) var 197 Liter (1938: 136 Liter).

I *Nykøbing M.* var Hovedvandleedningens Længde 19424 m.

Totalt Vandforbrug var i 1944: 711.570 m³.

Vandforbrug pr. Individ pr. Døgn (fraregnet industrielt Forbrug) var 223 Liter (1938: 209 Liter).

Afløbsforhold, W. C. og Renovation.

I *Thisted* forøgedes Hovedkloakledningens Længde med 311 m til 12901 m. W. C.-Sædernes Antal forøgedes med 73 til 2332 Sæder.

I *Nykøbing M.* er Hovedkloakledningens Længde ca. 11000 m. W. C.-Sædernes Antal var 1691. I N. A. Christensen og Co.'s Jernstøberi indlagdes 20 W. C.er.

I *Thisted* var Antallet paa Latrintønder ved Aarets Udgang 94 Stk. (1938: 748 Stk.). Skarnbøtternes Antal var 1765 (1938: 1623).

I *Nykøbing M.* var Antallet paa Latrintønder ved Aarets Udgang ca. 600 Stk. (1938: 1130 Stk.). Skarnbøtternes Antal var 2837 (1938: 2284).

Latrintøndernes og Skarnbøtternes Bortførsel foregaar i begge Byer uforandret som omtalt i Aarsberetningen for 1938. Lossepladsen i *Thisted* er ved at være fyldt og har ved ilde Lugt og Rotteplage været til Gene for de omboende. Byen har søgt at leje en ny Losseplads i Landsognet, hvilket Sundhedskommissionen dér har modsat sig af Hensyn til Rottefaren. Bedre vilde det være at indføre en mere moderne og hygiejnisk Metode til Bortfjernelse af Kommunens Dagrenovation, f. Eks. Forbrænding, og samtidig at faa erstattet de aabne Vogne, som Renovationen endnu bortkøres paa, med lukkede Lastbiler.

Kontrol med Levnedsmidler.

I *Thisted* slagtedes paa det offentlige Slagtehus og de to Svineslagterier:

3623 Stk.	Hornkvæg	med en Tuberkuloseprocent paa	2,0	(1938: 21,0)
1130 "	Fedekalve	" "	"	0,9 (" 6,6)
1392 "	Spædkalve	" "	"	0 (" 0,3)
1388 "	Faar og Lam	" "	"	0,07(" 0,1)
35377 "	Svin	" "	"	0,4 (" 3,1)

Thistedes Forsyning med Mælk skete ved Aarets Udgang fra et Andelsmejeri og et privat Mejeri i Byen og fra tre Leverandører af Børnemælk.

Forhandlingen sker fra 21 Udsalg og 15 Vogne. Stadsdyrlægen har i Aarets Løb undersøgt 510 Prøver af Sødmealk, 154 Prøver af Børnemælk og 124 Prøver af Fløde; i 15 Tilfælde gav Prøverne Anledning til Paatale p. Gr. af for lav Fedtprocent og i 21 Tilfælde, fordi Mælk og Flasker ikke var tilstrækkelig rene. En ny Mælkevedtægt med Bestemmelser om regelmæssigt Dyrlægeeftersyn af Besætningerne og en moderniseret Laboratoriekontrol er endnu ikke endelig vedtaget. Ligeledes var det ønskeligt, om Politiets Eftersyn med Mælkeudsalg, Næringsmiddelforretninger m. v. kunde ske ved en særlig Sundhedsbetjent.

Paa Steins Laboratorium er undersøgt 20 Prøver af Svinefedt, 20 Prøver af Gemysekonserves og 5 Prøver af Hvedemel, uden at der fandtes Anledning til Paatale.

I *Nykøbing M.* slagtedes paa det offentlige Slagtehus og Svineslagteriet:

1671 Stk.	Hornkvæg	med en Tuberkuloseprocent paa	2,0
2002 "	Fedekalve	" "	" 0,8
2516 "	Spædkalve	" "	" 0
1491 "	Faar, Lam	" "	" 0
25751 "	Svin	" "	" 1,2

Antallet af Dyr, hos hvilke der er paavist Tinter er steget fra 56 i 1943 til 119 i 1944. Svarende hertil fandtes jævnlige Tilfælde af Bændelorm (*tænia mediocanellata*) hos Beboerne paa Mors; Tilfældene er spredt over hele Øen.

Nykøbings Forsyning med Mælk sker fra 2 Privatmejerier i Byen og et Andelsmejeri i Oplandet. Mælken stammer fra 178 Besætninger med 1378 Køer, der alle har bestaaet Tuberkulinprøven.

Børnemælk forhandles ikke i Byen. Pr. Indbygger var det gennemsnitlige daglige Salg af Sødælk 0,45 Liter. Fra 1940 er Mælkekontrollen moderniseret, saaledes at der foretages maanedligt Dyr-lægeeftersyn af samtlige Besætninger samt hyppig Laboratoriekontrol af Mælken. Ved en Undersøgelse viste det sig, at smitsom Kastning kunde konstateres paa 10 Ejendomme, der leverer Mælk til Byen. I sin Aarsberetning oplyser Stadsdyrlægen, at det stadig ofte er nødvendigt at paatale manglende Renholdelse af Mælke-spande, Sier, Malkemaskiner, Malkeskamler og Baase. Endvidere er Betydningen af Mælkens hurtige Afkøling straks efter Malkningen stadig blevet indskærpet Leverandørerne, men desværre endnu uden tilstrækkeligt Resultat. Laboratoriekontrollen har givet Anledning til skriftlig Paatale over for Producenten i 73 Tilfælde.

Beboelsesforhold og Bolighygiejne.

I *Thisted* opførtes 13 nye Beboelseshuse med ialt 23 Lejligheder; en ældre Lejlighed nedlagdes.

I *Nykøbing M.* opførtes 11 nye Beboelseshuse med 19 Lejligheder.

Da samtidig Indbyggerantallet i begge Byer er steget en Del, har dette langtfra været tilstrækkeligt til at dække den Boligmangel, der nu har hersket i adskillige Aar. Store Dele af Befolkningen er derfor henvist til at leve sammenstuvet, ofte i gamle, daarlige og fugtige Lejligheder og Kældre, der aldrig burde tillades til Beboelse. P. Gr. af den herskende Bolignød og Materialsituation har det imidlertid ikke været muligt for Boligtilsynet at forbyde disse daarlige Lejligheder. Det vil blive en af de kommende Aars allervigtigste hygiejniske Opgaver at søge Boligbyggeriet og Saneringen af ældre Ejendomme fremmest mest muligt.

Boligtilsynskommissionen i *Thisted* har i 4 Møder behandlet Forholdene i Ejendommene: Nørregade 33 og Storegade 12 og krævet en Del bygningsmæssige Forbedringer udført.

Omsorg for Børn.

Den gennemsnitlige Belægning paa *Thisted* Børnehjem, der er statsanerkendt med Plads til 12 Børn i Alderen 0—4 Aar, har i 1944 været 15. Børnenes Helbredstilstand har været god.

Paa *Thisted* Børneasyl har der i Maanederne November—Marts været gratis Middagsbespisning i 111 Dage; der gives 2 Retter varm Mad daglig. I Bepisningen deltog 49 skolesøgende Børn foruden de Børn, der søger Asylet; det drives som Dagshjem og har gennemsnit-

lig været søgt af 32 Børn. Desuden findes i Byen en privat ikke statsanerkendt Børnehave.

Under Thisted Børneværn var ved Aarets Udgang 94 Børn efter Kapitel VII og VIII og 24 Børn efter Kapitel IX i Lov om offentlig Forsorg.

Paa *Nykøbing* Børneasyl er der i Januar Kvartal Middags-bespisning, bestaaende af 2 Retter varm Mad. 116 Børn har deltaget heri, de fleste dog kun hver anden Dag.

Under Tilsyn af *Nykøbing* Børneværn var 154 Børn efter Kap. VII og VIII og 28 Børn efter Kap. IX i Lov om offentlig Forsorg.

I *Nykøbing* stiftedes en Forening med det Formaal at oprette en statsanerkendt Børnehave med Plads til 40—50 Børn; man har hertil erhvervet en større Villa med gode Pladsforhold, stor Have og Legeplads.

Mødrehjælpen har 2 Gange maanedlig haft Konsultation i Thisted og *Nykøbing*.

Skolerne.

I *Thisted* var Antallet af skolesøgende Børn i Borgerskolen 788 (1943: 826), i den kommunale Mellem- og Realskole 306 (1943: 302), deraf 70 udenbys Elever. Paa Grund af Brændselsknapheden har Skolernes Gymnastiksale kun været benyttet i begrænset Omfang; Skolebadningen har kunnet gennemføres een Gang maanedligt. Den største af de to Borgerskoler har siden den 15. April 1940 stadig været belagt med tyske Soldater, medførende en betydelig Nedsækning af Timeplanen og Overbefolkning af den anden Skole,

Der er ingen Skolelæge. En Sygeplejerske er antaget til Eftersyn af Børnene med Henblik paa Lus. En særlig i Psykologi uddannet Lærerinde foretager Intelligensundersøgelser m. v. af de Børn, der ikke kan følge med i Undervisningen; i 1942 oprettedes en Hjælpeklasse for 17 svagt begavede Børn. En Lærer, der er uddannet Talepædagog, har paa Skolen behandlet 3 Børn med Talefejl.

Den i 1940 indførte Skoletandplejeordning har nu fungeret i 5 Aar. I 1940 begyndtes med 1. Klasserne, og derefter lægges hvert Aar et Klassestrin til. Behandlingen foretages af de praktiserende Tandlæger efter Forældrenes Valg og foretages i Forbindelse med Eftersyn to Gange aarligt. For Behandling, Lokaler, Materialer m. v. betaler Kommunen pr. Barn: 15 Kr. for 1. og 2. Klasserne, 10 Kr. for 3. og 4. Klasserne, 11 Kr. for 5.—7. Klasserne og derefter 15 Kr.; Udgifterne har sidste Aar været 8239 Kr. Af nedenstaaende Skema fremgaar Antal og Art af de givne Behandlinger.

Thisted kommunale Skoletandpleje i Skoleaarene 1940—45.

Skoleaar	Antal beh.		De forskellige Behandlings				Antal Behandl. ialt
	Børn	Fyldning	Rod-beh.	Rensning	Udtrækning	Andre Beh.	
1940—41	119	728	52	6	63	130	979
1941—42	233	814	27	19	164	173	1197
1942—43	378	1061	26	27	209	38	1361
1943—44	500	1123	4	19	165	159	1470
1944—45	602	996	5	23	144	80	1248
1940—45 ialt.....	4722	114	94	745	580	6255	

I *Nykøbing M.* var Antallet af skolesøgende Børn i Folkeskolen 941 og i Mellem- og Gymnasieskolen 285.

Der er ikke Skolelæge eller Skoletandpleje. En Sygeplejerske har foretaget Eftersyn af Skolebørnene med Henblik paa Lus.

Omsorg for gamle og fattige.

Thisted Alderdomshjem, der har Plads til 44 Alumner, har været fuldt belagt; en Udvidelse af Hjemmet er tiltrængt. I Kreibergs Stiftelse bor 4 og i Haandværkerstiftelsen 12 Personer. Paa Johnsens Rekreatiønshjem, der har Plads til 17 Patienter, var Gennemsnitsbelægningen 9,7.

I *Nykøbing* Alderdomshjem boede ved Aarets Udgang 57 Personer, i M. C. Holms Stiftelse 19, i Filtenborgs Stiftelse 7, i Borchs Stiftelse 4, i Nybys Stiftelse 3, i N. A. Christensens Stiftelse 24, i Klingenberg's Stiftelse 2 og paa „Hospitalet“ 8 Personer.

Bade og Idræt.

Efter at den kommunale Badestrand ved Simons Bakker ved *Thisted* i 1940 beslaglagdes af den tyske Værnemagt, har Skolebørnene og Befolkningen været henvist til at bade fra Badeanstalterne ved Byen, hvor Fjordvandet ofte er groft forurenede af Byens Kloakudløb. Byens Gade- og Vejudvalg har derfor foranlediget udarbejdet et Skitseprojekt over et Rensningsanlæg med biologiske Filtre; det vil skønmæssigt komme til at koste ca. 1 Million Kr. Uagtet at der i Medfør af Beskæftigelseslovgivningen kan opnaas et betydeligt Statstilskud til Arbejdets Udførelse, har Byraadet foreløbig stillet Planerne i Bero.

Nykøbing Kommunes Strandareal paa Refshammer, der frem-

tidig tænkes anvendt som Badestrand, er blevet kystsikret og beplantet.

Efter at den offentlige Badeanstalt paa Thisted Sygehus i 1939 nedlagdes, har der ikke i hele Amtet været en eneste offentlig Varmtandsbadeanstalt. Dette har med Rette vakt Opsigt i Pressen. Et Udvalg inden for Thisted Byraad arbejder med Planer om en kommunal Badeanstalt i Thisted, hvortil der paa Budgettet for de 3 sidste Aar er afsat et Beløb paa 100.000 Kr.

Foranstaltninger mod Sygdomme.

I Lighed med de senere Aar er der i Medfør af Tillæg af 1942 til Epidemiloven foretaget Eftersyn og Behandling for *Hoved- og Kropluss*. Sygeplejerskerne, der baade i Købstæderne og Landkommunerne har efterset Skolebørnene og de lusebefængte Hjem, paaviste Lus i følgende Tilfælde: i Thisted 27 Tilfælde af Hovedlus og 54 Tilfælde af Kropluss, i Nykøbing 151 Tilfælde af Hovedlus og 1 Tilfælde af Kropluss og i Landkommunerne 85 Tilfælde af Hovedlus og 43 Tilfælde af Kropluss; ialt behandledes 263 Tilfælde af Hovedlus (1943: 321 og 1942: 388) og 98 Tilfælde af Kropluss (1943: 137 og 1942: 165 Tilfælde). Der kan saaledes spores en Nedgang i Luseplagens Omfang.

Ved de *offentlige Koppevaccinationer* vaccineredes i Thisted 145 Børn; 70 Børn vaccineredes af de praktiserende Læger.

Ved den *offentlige Koppevaccination* vaccineredes i Nykøbing 160 Børn; 43 Børn vaccineredes af de praktiserende Læger.

I Thisted har Lægerne vaccineret ca. 150 Børn mod Kighoste.

Offentlig Vaccination mod Difteri af Børn og unge under 18 Aar gennemførtes i Købstæderne og samtlige Landsogne efter Lov af 19. Marts 1943. Ved Aarets Udgang var næsten alle Børn vaccineret, hvorimod Tilslutningen var betydelig mindre for de unges Vedkommende. I Thisted besluttede Byraadet at betale for Difterivaccination af Aldersklasserne 18—30 Aar, hvilket gennemførtes med god Tilslutning. Endelig lod mange Mennesker over 30 Aar sig vaccinere, da det viste sig, at Sygdommen — ofte i ondartet Form — nu ogsaa angreb voksne og ældre.

Vederlagsfri Behandling af Kønssygdomme. I Thisted behandles 37 Mænd og 39 Kvinder for Syfilis og 78 Mænd og 75 Kvinder for Gonorrhoe; ialt behandledes saaledes 229 Patienter for Kønssygdom mod 138 i 1943, 54 i 1942, 25 i 1941 og 10 i 1940. Hos 142 Personer, der mødte til Undersøgelse, paavistes ikke Kønssygdom.

I *Nykøbing* behandlede 4 Mænd og 4 Kvinder for Syfilis og 14 Mænd og 3 Kvinder for Gonorrhoe. Hos 25 Personer, der mødte til Undersøgelse, paavistes ikke Kønssygdom.

Til *Tuberkulosestationerne* i *Thisted* og *Nykøbing* henvistes 621 Personer; ialt gaves 1485 Konsultationer og paavistes 20 nye Tilfælde af Lungetuberkulose, deraf 12 i smittefarligt Stadium. Stationerne fører Tilsyn med 58 Hjem, deraf 30 med smittefarlig Tuberkulose. Efter at Stationerne i 1943 blev udstyret med eget, transportabelt Røntgenapparat, er Antallet af henviste Patienter steget en Del; det er dog endnu ikke tilnærmelsesvis saa stort som i andre Amter, hvor Arbejdet ledes af Tuberkulosespecialister. En saadan Ordning bør ogsaa tilstræbes for *Thisted* Amts Vedkommende i Forbindelse med en Udvidelse af Stationsarbejdet til *Hurup* og *Fjerritslev*.

Sygeplejen besørges i *Thisted* af to af Sygekassen ansatte Sygeplejersker og en Menighedssygeplejerske (*Diakonisse*). Det samme er Tilfældet i *Nykøbing*.

Rottebekæmpelsen er i *Thisted* foretaget ved Giftudlægninger i April og Oktober. Paa *Lossepladsen* er der foretaget Udryddelse ved Gas.

B. Landkommunerne.

Sundhedskommissionernes Virksomhed.

Samtlige Landkommuner har Sundhedsvedtægter af nyere Dato. Men mange Steder er Sundhedskommissionerne stadig meget tilbageholdende med Hensyn til at paase, at Vedtægtens Bestemmelser overholdes.

Kun i enkelte Tilfælde har Kommissionerne anmodet om Embedslægernes Medvirken. I *Thisted* Landsogn er udarbejdet Projekt over en stærkt tiltrængt Kloakering af de bymæssigt bebyggede Dele af Kommunen. I *Hjorddal* er der projekteret og til dels udført Kloakanlæg og Spildevandsrensning. Ogsaa i andre Landkommuner har der været Interesse for Projektering af Kloakanlæg i Medfør af Beskæftigelseslovgivningen. — I *Frøslev-Møllerup* og *Vejerslev-Blidstrup* Kommuner behandlede Sager angaaende forurenede Brøndvand. De fleste Brønde paa Landet opfylder ikke Sundhedsvedtægternes Fordringer, og mange er stærkt forurenede; en Forbedring af Drikkevandsforsyning og Spildevandsafløb paa Landet hører til de kommende Aars mest paatrængende Opgaver.

I Thisted Landsogn paalagde Sundhedskommissionen en Gaard-ejer at bringe Kloak- og Brøndforhold i Orden ved hans Hus; da han sad Paabudet overhørig, er han senere ved Retten idømt en Bøde paa 100 Kr.

Skolerne.

Efter Amtsskolekonsulentens Oplysning har der i Amtets Landkommuner i 1944 været 8384 undervisningspligtige Børn (1939: 8778). Ved Aarets Udgang fandtes 3 købstadordnede og 144 landsbyordnede Skoler med ialt 427 Klasser, hvori Gennemsnitsbørnetallet var 18,7.

Efter Kaastrup Skoles Brand fuldførtes i 1944 en ny Skole i Kaastrup. Tømmerby Skole er stadig under Opførelse, forsinket af Materiale manglen. Iøvrigt er Skolebyggeriet nu helt gaaet i Staa; mange Skoler er saa gamle og uheldige i sundhedsmæssig Henseende, at man meget maa ønske, at det snart genoptages.

Der er endnu ikke Skolelæge eller Skoletandlæge i nogen af Landkommunerne. Maatte Lovgivningen herom snart komme i Gang; som Amtsskolekonsulenten udtrykker det: „Vi trænger til den længe ventede Skolelæge — og ikke mindst Tandplejen!“

Drikkevandsforsyningen.

Nye Vandværker har p. Gr. af Materiale manglen ikke kunnet oprettes i de sidste Aar.

Omsorg for Børn.

Børnehjemmene har i det forløbne Aar været stærkt overbelagte. I Søndbjerg, hvor Børnehjemmet er statsanerkendt med Plads til 24 Børn i Alderen 2½—15 Aar, har Gennemsnitsbelægningen været 36. Børnehjemmet i Aas, der har Plads til 20 Børn, har haft en Gennemsnitsbelægning paa 25.

Bade og Idræt.

Hurup Friluftsbad har ogsaa i det sidst forløbne Aar været lukket.

Embedslægerne har medvirket ved Bedømmelsen af 3 kommunale Idrætspladser i Landkommunerne.

Foranstaltninger mod Sygdomme.

Ved de offentlige *Koppevaccinationer* vaccineredes i Landkommunerne i Thisted Lægekreds 1000 Børn og i Morsø Lægekreds 461 Børn.

Angaaende offentlig *Difterivaccination* og *Aflusning* henvises til Omtalen Side 23.

Hjemmesygepleje findes i samtlige Kommuner med Undtagelse af Vust, Hjørdemaal, Hunstrup, Østerild, Sennels og Visby-Heltborg Kommuner.

Kampen mod Tuberkulosen. Tuberkulosestationernes Virksomhed er omtalt Side 24. Foreningen til Kvægtuberkulosens Bekæmpelse har fra dens Start for 10 Aar siden, hvor der i Thisted Amt fandtes Tuberkulose i 85 % af Besætningerne hos 50,000 Kreaturer, faaet gennemført Rensningen, saaledes at der nu kun resterer nogle faa tuberkuloseinficerede Besætninger. Amtets Slagterier, der tidligere havde Landets højeste Tuberkuloseprocent, har nu den laveste. Kvægtuberkulosen hos Mennesker, der særlig viser sig i Form af Kirtel- og Knogle- og Ledtuberkulose, og som for blot 15 Aar siden var meget udbredt her paa Egnen, er nu ved at blive Sjældenheder. Altsammen Resultatet af Foreningens udmærkede Arbejde.

Desinfektion for offentlig Regning er udført 32 Gange for Tuberkulose, 2 Gange for Børnelammelse og 2 Gange for Kroplus. Desuden er der nogle Gange desinficeret i Anledning af Væggetøj, der i Modsætning til tidligere har vist sig paa Egnen.

Epidemikommissionerne har behandlet enkelte Sager angaaende trufne Foranstaltninger mod Børnelammelse og Skarlagensfeber.

Lægernes Aarsberetninger.

Flere Læger omtaler de senere Aars sundhedsfarlige Sammenstuvning af Folk under de elendigste Boligforhold: i overbefolkede Lejligheder, Lofts- og Kælderværelser, Vaskehuse, Skure o. s. v.

Dr. Schmitz, Thisted, paapeger atter Savnet af et Fødehjem i Thisted Amt.

Embedsmæssige Tilsyn m. m.

Der er af Embedslægerne afholdt 4 Jordemoderkonferencer og foretaget 36 hygiejniske Eftersyn samt 31 Eftersyn i Anledning af smitsomme Sygdomme og 10 for Lus, Fnat og Væggetøj. I Forening med den farmaceutiske Visitator er afholdt Visitats paa alle Amtets Apoteker; der er herved ikke paavist alvorlige Mangler.

Embedslægerne fungerer som Chefer for Sanitetstjenesten i de to Købstæders civile Luftværn.

I Forbindelse med Kampagnen mod Kønssygdommene er holdt en Række Foredrag om dette Emne.

Kvaksalveri.

Kvaksalverisager har ikke været til Behandling i Aarets Løb.

Embedslægernes retslige Virksomhed.

I *Thisted Lægekreds* afholdtes 32 lovmæssige Ligsyn, deraf 1 Gang ved Selvmord (Salmiakspiritus).

24 Gange ved Ulykkestilfælde (1 Gang ved Drab, 4 Gange ved Eksplosionsulykker, 4 Gange ved Automobilpaakørsel, 3 Gange ved Drukning, 5 Gange ved Nedstyrtning, 2 Gange ved Landbrugsmaskiner, 1 Gang ved Togpaakørsel, 1 Gang ved Løbskkørsel, 1 Gang ved Styrt med Cykle, 1 Gang ved Hestespark og 1 Gang ved Stangning af en Ko),

6 Gange i Tilfælde af naturlig Død.

Lovmæssig Ligaabning foretoges 2 Gange.

Undersøgelse af Personers Sindstilstand er foretaget 12 Gange og Undersøgelse af Personers Sundhedstilstand 20 Gange.

51 Personer er undersøgt for Alkoholpaavirkning.

Der er 34 Gange udtaget Blodprøve i Paternitetssager.

35 Arrestanter er behandlet i Arresten.

I 56 Tilfælde er afgivet Erklæring i Paternitetssager vedrørende Avlingstiden.

I *Morsø Lægekreds* afholdtes 11 lovmæssige Ligsyn, deraf 4 Gange i Tilfælde af Selvmord,

6 Gange ved Ulykkestilfælde og

1 Gang i Tilfælde af naturlig Død.

Lovmæssig Ligaabning foretoges 2 Gange.

Undersøgelse af Personers Sindstilstand er foretaget 5 Gange og Undersøgelse af Personers Sundhedstilstand 8 Gange.

46 Personer er undersøgt for Alkoholpaavirkning.

Der er 19 Gange udtaget Blodprøver i Paternitetssager og i 14 Tilfælde afgivet Erklæring i Paternitetssager vedrørende Avlingstiden.

66 Arrestanter er behandlet i Arresthuset.

Medicinalpersonale og Sygehusvæsen.

Medicinalpersonalet var ved Aarets Udgang:

Tabel XI.		Læger		Jordemødre		Apote- kere	Tand- læger
		Kreds- læger	praktise- rende	Distrikts- jordem.	praktise- rende		
Thisted Lægekreds	1	21	17	1	8	4
Morsø	—	1	9	6	1	3	4
Amtslægekredsen	2	30	23	2	11	8

Kredslæge Axel Emil Springborg, Nykøbing Mors, er forflyttet til Aalborg.

Øjenlæge Harald Sigurd Wegener-Thomsen, der i Fjor nedsatte sig i Nykøbing Mors, er flyttet til Skive.

Læge Thomas Thomsen, Vils, er afgaaet ved Døden.

Læge Thorkil Erik Bjørn-Lorentzen har overtaget Dr. Thomsens Praksis i Vils.

Læge Viggo Christian Ydr, Hvidbjerg, er flyttet til Viborg.

Læge Tage Ejnar Buhl har overtaget Dr. Yhrs Praksis i Hvidbjerg.

Læge Jens Peter Hjortved, Uglev, er flyttet til Holte.

Læge Valdemar Prior Larsen har nedsat sig som praktiserende Læge i Thisted (i Kompagniskab med Amtslæge Folke).

Distriktsjordemoder, Fru Marie Kirstine Selmer, Mellem Jølby, er afgaaet ved Døden.

Distriktsjordemoder, Fru Marie Kirstine Kristensen, Ræhr, er afskediget med Pension p. Gr. af Alder.

Jordemoder, Fru Anna Kathrine Christiansen er ansat som Distriktsjordemoder i Ræhr.

Distriktsjordemoder, Fru Jeanette Aagaard Hansen, Hunstrup, er forflyttet til Vissenbjerg paa Fyn.

Apoteker Johannes Esborg, Hvidbjerg, er forflyttet til København.

Cand. pharm. Axel Schytte er udnævnt til Apoteker i Hvidbjerg.

Sygeplejerske Fru Meta Melbye Nielsen er ansat som Sundhedsplejerske i Thisted.

Angaaende *Sygehusenes* Belægningsforhold m. v. henvises til Tabel XII.

Thisted Amsraad og Byraadene i Thisted og Nykøbing Mors

vedtog først paa Aaret at oprette en medicinsk Afdeling ved Thisted Sygehus; til Overlæge ved Afdelingen udpegedes Dr. med. Holger E. Nielsen, der tiltraadte Stillingen pr. 1. Dec. 1944; af Hensyn til nogle Ombygninger og Indretning af Laboratorier kunde Afdelingen først aabnes efter Nytaar 1945. Til Afdelingen, der indtil en Nybygning kan opføres, har maattet indrettes i de eksisterende Bygninger med begrænset Antal Sengepladser, er knyttet en Diagnostestation til ambulante Undersøgelser og et Centrallaboratorium, hvor specielle Undersøgelser foretages efter de praktiserende Lægers Henviisning. Overlægen ved den medicinske Afdeling fungerer tillige som Konsulent i medicinske Sygdomme for Nykøbing Sygehus og for de mindre Sygehuse.

Ved Thisted Sygehus er opført en Funktionærbolig med Plads til en Reservelæge og 18 Sygeplejersker og Elever.

Sygehuset er forsynet med Apparatur til Røntgenbehandling.

Oversigt over Belægningsforholdene m. m. paa Sygehusene i Thisted Amt i 1944

Tabel XII.

	By- & Amts- sygehuset i Thisted	By- & Amts- sygehuset i Nykøbing	Amtssyge- huset i Fjerritslev	Amtssyge- huset i Koldby	Amtssyge- huset i Vestervig	Amtssyge- huset i Hvidbjerg
<i>Antal Sengepladser, ialt</i>	148	88	35	25	21	12
a) medicin-kirurgiske	104	68	25	17	16	6
b) epidemiske	26	14	10	8	5	6
c) Tuberkulosepladser	18*)	6	0	0	0	0
<i>Funktionærer, ialt</i>	83	84	17	11	14	6
a) Læger	5	5	1	1	1	1
b) Sygeplejersker og Elever	40	47	8	6	7	3
c) andre Funktionærer	38	32	8	4	6	2
<i>Patienter ved Aarets Begyndelse..</i>	114	110	34	20	10	1
<i>Indlagte i Aarets Løb, ialt</i> .. .	2603	2162	449	206	289	109
a) medicinsk-kirurgiske	2362	1682	388	183	249	103
b) epidemiske	241	479	61	23	40	6
c) paa Tuberkulosepladser	0*)	1	0	0	0	0
<i>Døde</i>	76	93	19	11	6	5
<i>Patienter ved Aarets Udgang</i>	130	81	16	11	18	3
<i>Antal Sygedage</i>	56747	53809	11498	7218	7128	2095
a) medicinsk-kirurgiske	48833	38410	9275	6656	5926	1900
b) epidemiske	7914	15384	2223	562	1202	195
c) paa Tuberkulosepladser	0*)	17	0	0	0	0
<i>Daglig Gennemsnitsbelægning</i>	157,61	147,0	31,4	19,72	19,53	5,7
a) paa med.-kir. Afdeling	135,64	104,95	25,4	18,18	16,24	5,2
b) „ epid. Afdeling	21,97	42,0	6,0	1,54	3,29	0,5
c) „ Tuberkulosepladser ..	0*)	0,05	0	0	0	0
<i>Antal Kostdage (Finansaar 1943-44)</i>	85273	79450	17703	10878	10350	3728
	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.
<i>Udgift pr. Kostdag</i>	1,46	1,45	1,57	1,66	1,52	1,49
<i>Driftsudgifter (Finansaar 1943-44..</i>	594563,33	605794,96	99235,58	63403,00	64502,10	21079,32
1) heraf Lønningskonto	181640,23	184039,71	29901,48	14824,00	19207,98	7966,66
2) „ Forplejningskonto	124173,30	114744,52	27709,17	18068,00	15756,36	5565,96
<i>Daglig Driftsudgift pr. Patient</i> ...	10,48	12,42	8,63	8,80	10,30	11,65
<i>Driftsindtægter, ialt</i>	598599,11	605794,96	95737,08	63403,00	64502,10	21079,32
1) heraf Indtægter ved Kur og Pleje	255044,10	235578,68	37882,35	30466,00	27389,26	8844,60
2) andre Indtægter	39892,80	30082,74	0,00	0,00	3841,96	0,00
3) Tilskud fra Stat, Amt og Kommuner ..	303662,21	340134,54	57854,73	32937,00	33270,88	12234,72

*) Thisted Sygehus' Tuberkuloseafdeling har været beslaglagt af den tyske Værnemagt.

INDHOLD

I. <i>Medicinalstatistik.</i>	Side
Folkemængden, samt Antallet af fødte og døde	3
Fødslerne (ifølge Jordemoderprotokollerne).....	4
Oversigt over Dødsfaldene.....	5
Spædbørnsdødeligheden	6
Dødsårsagerne	8
Tuberkulose (Dødelighed og nyanmeldte Tilfælde).....	9
Skematisk Sygeliste for Købstæderne.....	11
Skematisk Sygeliste for Landkommunerne.....	12
Infektionssygdomme	13
II. <i>De hygiejniske Forhold.</i>	
A. <i>Købstæderne.</i>	
Sundhedskommissionernes Virksomhed	17
Drikkevandsforsyning, Afløbsforhold, Renovation	18
Kontrol med Levnedsmidler	19
Bebyggelsesforhold og Bolighygiejne	20
Omsorg for Børn, Skoler, Tandpleje	20
Bade og Idræt	22
Foranstaltninger mod Sygdomme (Vaccination, Aflusning m. m.)	23
B. <i>Landkommunerne.</i>	
Sundhedskommissionernes Virksomhed	24
Skoler, Drikkevandsforsyning, Omsorg for Børn.....	25
Foranstaltninger mod Sygdomme	26
Lægernes Aarsberetninger	26
Embedslægernes Tilsyn og retslige Virksomhed	27
Medicinalpersonale og Sygehusvæsen	28
Belægningsforhold m. v. paa Amtets Sygehuse	30

UDGIVELSEN BEKOSTET AF THISTED AMTSRAAD